

Het recht van de architect

In de Auteurswet is expliciet bepaald dat bouwwerken voor auteursrechtelijke bescherming in aanmerking kunnen komen. De architect van een beschermd bouwwerk heeft op grond van de Auteurswet en het Burgerlijk Wetboek specifieke rechten. Als eigenaar van het bouwwerk dien je met die rechten rekening te houden.

mw.mr. M.C.H.I. van der Dussen en
dhr.mr. N.C. Voortman

Een gebouw komt voor auteursrechtelijke bescherming in aanmerking als het gebouw 'een eigen oorspronkelijk karakter heeft en het persoonlijk stempel van de maker (de architect) draagt'. Uitgesloten van bescherming zijn de vormgeving van een gebouw die duidelijk functioneel bepaald is, technische vondsten die in het gebouw verwerkt zijn en de toepassing van specifieke materialen of vormgeving die voortvloeit uit bouwvoor- schriften van de overheid.

De rechten van de architect

De architect draagt vaak de auteursrechten die op een gebouw rusten over aan een derde. Die derde kan dan de rechten die de Auteurswet toekent aan de auteursrechthebende uitoefenen. De architect heeft echter na overdracht van het auteursrecht op grond van de Auteurswet ook nog een aantal rechten (de zogenaamde persoonlijkheidsrech-

ten). Zo behoudt de architect het recht zich te verzetten tegen wijziging van het bouwwerk, tenzij deze wijziging van zodanige aard is dat het verzet in strijd zou zijn met de redelijkheid.

De architect houdt óók het recht zich te verzetten tegen elke misvorming, verminking of andere aantasting van het bouwwerk, welke nadeel zou kunnen toebrengen aan de eer of de naam van de architect of aan zijn waarde in deze hoedanigheid.

Er is altijd discussie geweest over de vraag of de vernietiging (sloop) van een bouwwerk moet worden beschouwd als een aantasting van het werk waartegen de architect zich op grond van de Auteurswet kan verzetten. Recent heeft de Hoge Raad die vraag beantwoord.

De zaak Jelles/Gemeente Zwolle

In de zaak Jelles/Gemeente Zwolle maakte de architect Jelles bezwaar tegen de door de gemeente Zwolle voorgenomen sloop van het voormalige hoofdkantoor van Wavin dat door hem is ontworpen. De Hoge Raad oordeelt dat de totale vernietiging van een bouwwerk waarin een auteursrechtelijk beschermd werk is belichaamd, niet kan worden aangemerkt als een aantasting van het werk waartegen de architect zich op grond van de Auteurswet kan verzetten.

Dit betekent volgens de Hoge Raad echter niet dat het de eigenaar van een gebouw waarin een auteursrechtelijk beschermd werk is belichaamd steeds vrij staat het gebouw te slopen. De vernietiging van een bouwwerk kan namelijk misbruik van de bevoegdheid van de eigenaar opleveren dan wel anderszins onrechtmatig jegens de archi-

tect zijn (op grond van het Burgerlijk Wetboek). Gaat het, aldus de Hoge Raad, "om unieke exemplaren, zoals bij gebouwen veelal het geval is, dan kan van de eigenaar onder omstandigheden verlangd worden dat hij slechts dan tot vernietiging overgaat indien daarvoor een gegronde reden bestaat en hij zich de gerechtvaardigde belangen van de maker tenminste in zoverre aantrekt dat hij er desgevraagd voor zorgdraagt het bouwwerk behoorlijk te doen documenteren, althans de maker de gelegenheid biedt daartoe zelf het nodige in het werk te stellen".

Samengevat

Als eigenaar van een bouwwerk die voornemens is het bouwwerk te verbouwen of te slopen doe je er verstandig aan contact op te nemen met de architect. De architect kan zich immers gaan verzetten tegen wijziging (op grond van de Auteurswet) en vernietiging (op grond van het Burgerlijk Wetboek). In bepaalde gevallen is het verzet van de architect terecht en mag je als eigenaar niet overgaan tot wijziging of de sloop van een gebouw. «

* Mw. mr. M.C.H.I. van der Dussen en dhr. mr. N.C. Voortman (foto) zijn beide advocaat bij CMS Derks Star Busmann te Utrecht, sectie Intellectuele Eigendom en Informatietechnologie (email: marcoline.vanderdussen@cms-dsb.com en niek.voortman@cms-dsb.com).